

LR Aplinkos ministerijai

LR Vidaus reikalų ministerijai

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo
departamentui prie LR VRM

Kreipimasis
2022-09-19

Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie LR VRM (toliau – Departamentas) aptarimui pateikė Departamento direktoriaus 2010 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. 1-338 patvirtintų Gaisrinės saugos pagrindinių reikalavimų 7 punkto ir 6 priedo projektą (toliau – Projektas). Tokia iniciatyva yra sveikintina, kai Departamentas organizuoja antrą susitikimą su visuomene aptariant veiklos aktualijas ir teikia siūlymus teisės aktų tobulinimui.

Žemiau nurodytų asociacijų vardu teikiame tik esminius pastebėjimus pateiktam Projektui.

1. Projektu numatoma pakeisti 7 punktą numatant, kad „*Rekonstruojant ir remontuojant esamus (pastatytus) statinius, keičiant jų paskirtį, statinio projekto atitiktis esminiam statinio gaisrinės saugos reikalavimui gali būti nustatoma naudojant gaisrinės inžinerijos ar gaisro rizikos skaičiavimus (toliau – gaisrinės saugos inžinerija) ...*“. Tokia nuostata, ribojanti saugos reikalavimų taikymą pagal statybos rūšį, nėra visiškai pagrįsta. Priešingai, ji prieštarauja esminiams reikalavimams ir logikai. Mūsų nuomone negali būti išskirta statybos rūšis, kuriai galima kitokių gaisrinės saugos projektavimo būdą, o kuriai ne, kai abu užtikrina tinkamą saugos lygį. Tai yra diskriminacinis saugos reikalavimų taikymas. Susidarytų situacija, kad toks pat pastatas, kuriam atliekamas remontas skaičiavimai gali būti atlikti, o naujai statomiems negalimi, kas logiškai nėra pagrįsta.

Toks reikalavimų išskirstymas / diskriminavimas suponuoja nuomonę, kad vieniems pastatams galimi „kitokie“ reikalavimai, nei kitiems. Iš esmės prieštaraujame tokiam klasifikavimui ir griežtai laikomės nuostatos, kad visi projektuojami nauji, rekonstruojami ar remontuojami pastatai turi būti saugūs ir saugūs lygiaverčiai nepriklausomai nuo taikomų skaičiavimo metodikų. Tai yra visi statiniai turi atitikti esminį statinio reikalavimą „Gaisrinė sauga“ t. y. statinys turi būti suprojektuotas ir pastatytas taip, kad kilus gaisrui:

- statinio laikančiosios konstrukcijos tam tikrą laiką išlaikytų apkrovas;
- būtų ribojamas ugnies bei dūmų plitimas statinyje;
- būtų ribojamas gaisro plitimas į gretimus statinius;
- žmonės galėtų saugiai išeiti iš statinio ar būtų galima juos gelbėti kitomis priemonėmis;

- pradėtų veikti gaisrinės saugos bei gaisro aptikimo, gesinimo sistemos;
- ugniagesiai gelbėtojai galėtų saugiai dirbti.

Taip pat pažymėtina, kad nėra pateikta jokios informacijos apie atliktus tyrimus, kad esamuose pastatuose reikalavimai gali būti kitokie nei naujuose ir žmonės juose bus vienodai saugūs nei kitos statybos rūšies pastatuose. Nes esamas siūlymas suponuoja, kad reikalavimai yra per griežti ir būtina juos peržiūrėti, ypač žvelgiant į galiojančių Gaisrinės saugos pagrindinių reikalavimų 121² ir 117 punktų nuostatas.

Gaisrinės saugos inžinerija yra tikslesnis projektavimo būdas ir jo taikymo apribojimas pagal pastatų rūšis nėra pagrįstas, nes žmonių gaisrinė sauga pastatuose turi būti užtikrinta vienodai saugiai. Tai projektavimo metodas skirtas pagrįsti visiems konkretaus pastato saugos sprendiniams pažangiomis ir tarptautinėje specialistų bendruomenėje pripažintomis metodikomis (gaisrų modeliavimais, evakuacijos modeliavimu ir pan.)

2. Projektu numatoma pakeisti 7 punktą numatant, kad „...*Gaisrinės saugos inžineriją leidžiama taikyti iki gaunant statybą leidžiantį dokumentą...*“. Šis reikalavimas akivaizdžiai neapima Departamento kompetencijų jo įgaliojimo srityje.

LR Vyriausybė 2004 m. spalio 21 d. Nutarimo Nr. 1316 „Dėl normatyvinių statinio saugos ir paskirties dokumentų normavimo sričių paskirstymo tarp valstybės institucijų“ 14.2 punktu įgaliojo Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentą prie Vidaus reikalų ministerijos vykdyti „normatyvinių statinio saugos dokumentų, susijusių su statinio esminiu reikalavimu (gaisrinė sauga), normavimo sritys yra automatinės gaisrinės signalizacijos, automatinių gaisro gesinimo sistemų, išorės ir vidaus priešgaisrinio vandentiekio, pranešimo apie gaisrą ir evakuacijos valdymo sistemų, skirtingų gaisrinių techninių charakteristikų statybos produktų bei konstrukcijų panaudojimo galimybių normavimas – visų paskirčių statiniams“ ir šis įgaliojimas neteko galios nuo 2008-04-23.

LR Vyriausybė 2008 m. balandžio 9 d. Nutarimo Nr. 341 „Dėl esminių statinio reikalavimų ir statinio techninių parametrų pagal statinių ar statybos produktų charakteristikų lygius ir klases nustatymo kompetencijos priskyrimo valstybės institucijoms“ 5 punktu įgaliojo Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentą prie Vidaus reikalų ministerijos srityje: **gaisrinė sauga** – visų paskirčių statiniams. Šiuo nutarimu LR Vyriausybė įgaliojo kompetenciją nustatyti statinių ar statybos produktų charakteristikų lygius ir klases, tačiau neįgaliojo nustatyti statybos proceso reikalavimus, kokie ir kada veiksmai ir skaičiavimai turi būti atlikti. Todėl akivaizdu, kad Departamento galiojančio GSPR dokumento ir siūlomo Projekto nuostatos viršija Departamento kompetenciją, nes statybos proceso ir rengiamos dokumentacijos tvarkos nustatymas yra kitos institucijos kompetencija.

Statybą leidžiančio dokumento išdavimo procedūra reglamentuoja Statybos įstatymo 23 straipsnio Statybą leidžiančio dokumento galiojimas panaikinamas 2 dalis nurodo konkrečius atvejus

dėl statybą leidžiančio dokumento panaikinimo. Vienas pagrindų nurodomas „jeigu, pakeitus esminius statinio projekto sprendinius, šis subjektas išdavė naują statybą leidžiantį dokumentą“. Statybos įstatymo 2 straipsnio Pagrindinės šio įstatymo sąvokos 11 dalis pateikia esminių statinio projekto sprendinių sąvoką, kuri yra: **Esminiai statinio projekto sprendiniai** – statinio projekto sprendiniai, kuriais nustatoma statinio vieta sklype, statinio ar jo dalių paskirtis, statinio laikančiosios konstrukcijos ir jų išdėstymas, statinio išorės matmenys (aukštis, ilgis, plotis ir pan.) ir įgyvendinami specialieji saugomos teritorijos tvarkymo ir apsaugos reikalavimai ir (ar) specialieji paveldosaugos reikalavimai. Kiti esamo statybą leidžiančio dokumento panaikinimo pagrindai nėra susiję su bet kokiais skaičiavimais ar saugos vertinimais.

Tokiu būdu, Statybos įstatymas nesuteikia pagrindo panaikinti esamą statybą leidžiantį dokumentą ir išduoti naują, kai atliekami statinio gaisrinės saugos inžinerijos projektavimo darbai. Tai patvirtino atskiri atvejai ir VTPSI išaiškinimas.

Pojstatyminis teisės aktas Statybos techninis reglamentas STR 1.05.01:2017 „Statybą leidžiantys dokumentai. Statybos užbaigimas. Statybos sustabdymas. Savavališkos statybos padarinių šalinimas. Statybos pagal neteisėtai išduotą statybą leidžiantį dokumentą padarinių šalinimas“ detalizuodamas įstatymo nuostatas, nenumato gaisro saugos inžinerijos projektavimo būdo panaudojimo kaip pagrindo panaikinti esamą statybos leidžiantį dokumentą ir išduoti naują.

PAGD prie LR VRM nurodo, kad tokiais atvejais, kai atliekami gaisrinės saugos inžinerijos principu grįsti projektavimo darbai po statybos leidžiančio dokumento išdavimo, turi būti išimamas naujas statybą leidžiantis dokumentas.

Tokiu būdu akivaizdu, kad Projektas prieštarauja aukščiau paminėtam LR Vyriausybės nutarimui ir Statybos įstatymo nuostatomis.

3. Projekte keičiant 7 punkto nuostatas naudojamos dvi sąvokos: Gaisrinės inžinerijos skaičiavimas ir Gaisro rizikos skaičiavimas. STR 2.01.01(2):1999 „Esminiai statinio reikalavimai. Gaisrinė sauga“ 20 punktas nurodo, kad „*Gaisrinės saugos inžinerija – tai inžinerinių principų taikymas, įvertinant reikiamą gaisrinės saugos lygį ir tuo tikslu planuojant, projektuojant bei skaičiuojant reikiamas priemones.*“

Naudojamos sąvokos (Gaisrinės inžinerijos skaičiavimas ir Gaisro rizikos skaičiavimas) nėra suderintos su STR 2.01.01(2):1999 ir su nurodytais standartais ISO 16733 ir ISO 23932. Pažymėtina, kad standartai neturi išverstų pavadinimų ir neturi Lietuvos standarto statuso. suderintos sąvokos su aukštesnio dokumento sąvokomis, o naudojami terminai nėra taip pat suderinti su teisės aktų sąvokomis.

Praktikoje dažnai Gaisrinės saugos pagrindinių reikalavimų 7 punkte paminėti terminai ir projektavimo principai maišomi su kitose gaisrinės saugos taisyklėse paminėtais, kas leidžia traktuoti formuluotę kaip dviprasmišką.

4. Projekte keičiant 6 priedo nuostatas numatytas 5 punktas ir 1 lentelė *Gaisrinės saugos sprendiniai, kurių draudžiama atsisakyti, taip pat juos keisti į žemesnius rodiklius*. Pagal pateiktą formą ir turinį suprantama, kad lentelėje išvardintų, o išvardintos visos, gaisrinės saugos priemonių nebus galima projektuoti atliekant skaičiavimus, o išimtys kelioms priemonėms numatytos tik pastatams, kurie Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo nustatyta tvarka paskelbti kultūros paveldo objektais.

Tokiu būdu numatytas reglamentavimas neapima net ir esamų pastatų, kuriems atliekant remontą turės būti numatytas šių pastatų dalinis ar visas demontavimas, kas visiškai nepagrįstai didins kaštus. Didžioji dalis tokių objektų yra valstybiniai, o įstaigos neturi lėšų net esamų sistemų tinkamai būklei palaikyti. Todėl situacija susidaro labai neadekvati ir abejotina.

Kultūros paveldo objektų išskyrimas suponuoja, kad šių objektų eksploatavimas gali būti nesaugus, lyginat su kitais. Taip diskriminuojami saugos reikalavimai, o situacija jau buvo aukščiau aptarta.

Todėl siūlytina tokia formuluotė:

Eil. Nr.	Gaisrinės saugos sprendiniai	Projektavimo ypatumai
1.	Dūmų ir šilumos valdymo sistemos ir jų dalys	Projektuojama pagal Dūmų ir šilumos valdymo sistemų projektavimo ir įrengimo taisykles
2.	Statinių vidaus gaisrinio vandentiekio sistemos ir jų dalys	Projektuojama pagal Statinių vidaus gaisrinio vandentiekio sistemų projektavimo ir įrengimo taisykles
3.	Stacionariosios gaisrų gesinimo sistemos ir jų dalys	Projektuojama pagal Stacionariųjų gaisrų gesinimo sistemų projektavimo ir įrengimo taisykles
4.	Gaisro aptikimo signalizavimo sistemos ir jų dalys	Projektuojama pagal Gaisro aptikimo ir signalizavimo sistemų projektavimo ir įrengimo taisykles
5.	Lauko gaisrinio vandentiekio tinklai ir statiniai ir jų dalys	Projektuojama pagal Lauko gaisrinio vandentiekio tinklų ir statinių projektavimo ir įrengimo taisyklės taisykles
6.	Perspėjimo apie gaisrą ir evakavimo(si) valdymo sistema ir jos dalys	Projektuojama pagal Gaisrinės saugos pagrindinius reikalavimus
7.	Statinio atsparumo ugniai laipsnis	Projektuojama pagal Gaisrinės saugos pagrindinius reikalavimus
8.	Statybos produktai, konstrukcijų elementai, priešgaisrinės užtvoros ir jų savybės (degumas, atsparumas ugniai ir kitos, kurios nustatomos gaisriniais bandymais pagal atitinkamų standartų reikalavimus)	Projektuojama pagal Gaisrinės saugos pagrindinius reikalavimus

9.	Gaisrų gesinimo ir gelbėjimo automobilių privažiavimo kelių prie pastatų sąlygos	Projektuojama pagal Gaisrinės saugos pagrindinius reikalavimus
10.	Šildymo sistemoms, kurios naudoja kietąjį kurą	Projektuojama pagal Šildymo sistemų, naudojančių kietąjį kurą, gaisrinės saugos taisykles

5. Projekte keičiant 6 priedo nuostatas numatytas 10 punktas ir 3 lentelė *Gaisrinės saugos inžineriniams skaičiavimams taikomos vertės*. Mūsų žiniomis, panaši lentelė yra pateikta OOO Sitis įsikūrusios Rusijos federacijoje (www.sitis.ru) medžiagoje. Daugiau informacijos apie pateiktą duomenų patikimumą (bandymo duomenis) mums nėra žinoma.

Todėl būtų tikslinga svarstant tokius duomenis, kad Departamentas pateiktų visus turimus šių rodiklius pagrindžiančius (pirminius šaltinius) duomenis, kurių galimai neturime.

Mūsų profesiniu vertinimu akivaizdžiai matoma, kad kai kurie rodikliai **kartais** mažesni nei šiuo metu naudojami ir neatspindi galimos pavojingiausios situacijos. Todėl kyla abejonių dėl nurodytų verčių.

Taip pat nurodyti „Gaisro šaltiniai“ yra nelogiški. Tik kaip pavyzdį paimant 1 poziciją „*I atsparumo ugniai laipsnio statiniai (baldai, audiniai, buitiniai gaminiai)*“. Pirma atsparumo ugniai laipsnių vertinimas Rusijos federacijoje ir pas mus yra skirtingas iš esmės (skirtingos degumo klasės, atsparumo, techniniai sprendiniai). Antra, galima suprasti, kad gali būti vertinami visi I atsparumo ugniai laipsnio pastatai, nepriklausomai nuo viduje esančios technologijos ir gaisrinio pavojingumo. Toks dviprasmiškas „aiškumas“ aktualus tik Rusijos federacijoje, priešingai nei mūsų bendruomenėje, kur žiūrima atsakingai ir vyksta diskusijos.

Šiuo klausimu siūlome 2 mėnesių laikotarpyje parengti Europos Sąjungos, JAV ir kitų vakarų šalių patirtimi pagrįstą modeliavimo duomenų lentelę, kuri būtų suderinta su gaisrinės saugos projektuotojų bendruomene.

6. Projekte keičiant 6 priedo nuostatas numatyti 24, 30.3 punktai, kurie suponuoja, kad projekte yra neatitikčių. Toks traktavimas ir supratimas prieštarauja LR Statybos įstatymo nuostatomis, ypač atsižvelgiant į 2010 metų Statybos įstatymo keitimo motyvus, kad negali projektai neatitikti teisės aktų ar būtų daromos išimtys. Gaisrinės saugos inžinerija yra vienas iš kelių projektavimo būdų, todėl šiuo būdu tinkamai suprojektuotos gaisrinės saugos priemonės tenkina keliamus saugos reikalavimus kaip ir taikant taisyklių nustatytus iš anksto sprendinius. Taip daroma daugelyje pasaulio šalių.

Reikėtų lyginti šią situaciją su Eurokodų taikymu, kai numatomi keli būdai konstrukcijų projektavimui: lentelėmis, dalies pastato ar viso pastato modeliavimas. Šiuo atveju taisyklės yra lentelinis primityvus projektavimo metodas.

Pažymėtina, kad tai yra vakarų šalių praktika. Norvegijos praktika buvo apžvelgta Aplinkos ministerijos sudarytoje darbo grupėje. Švedijos mokslininkai padarė tyrimą dėl šio metodo taikymo

pasaulio šalyse, kuris parodė, kad gaisrinės saugos inžinerija taikomoje visose pažangiose vakarų šalyse, o postsovietinės ar rytų šalys jį draudžia (medžiagą esant Jūsų paklausimui galime pateikti).

7. Projekte keičiant 6 priedo nuostatas numatytas 29 punktas, kuris numato Gaisrinės saugos inžinerijos skaičiavimų pateikimą.

Pirma, tokios apimties duomenų pateikimas yra sunkiai techniškai įmanomas ir juolab sudėtinga senus skaičiavimų failus panaudoti ant kitų programinės įrangos paketų ar jų versijų. Duomenų pateikimas skaitmeniniame formate yra gan didelės apimties. Antra, šiai dienai atliekant ekspertizes yra pakankamai informacijos modelio rezultatams įvertinti bei yra galimybė jos pareikalauti papildomai, jei pateikta per mažai. Trečia, yra ne mažiau svarbesnė techninio ir darbo projekto dalis – konstrukcijų dalis, kuri tokios informacijos nereikalauja. STR1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ nurodo tam tikrų duomenų pateikimą, kurių parastai užtenka vertinimui atlikti.

Atsižvelgiant į nurodytus argumentus, reikalaujamas modelių kiekis yra akivaizdžiai perteklinis ir nesuteikia jokios vertingos informacijos, todėl siūloma atsisakyti šios nuostatos. Būtina atsižvelgti ir į tai, kad vis plačiau naudojama BIM projektavimo praktika, kuri apskritai keičia šią diskusiją į kitą lygmenį.

8. Statybos techninio reglamento STR1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ 71 punkte nurodyta, kad Sudėtingų konstrukcijų ir sudėtingų technologijų statinių, nurodytų STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ [5.23] 1 lentelėje (išskyrus lentelės 6, 7, ir 12 punktuose išvardintus statinius), darbo projektų konstrukcinės dalies ekspertizė yra privaloma, taip pat privaloma atlikti ir kitų darbo projekto dalių ekspertizę, jei tai nurodyta techninio projekto ekspertizės akte. Tokiu būdu statybos procese, atsakingose srityse (šiuo atveju konstrukcijų laikančioji geba) numatyta, kad būtina atlikti ekspertizę darbo projekto. Tokiu būdu užtikrinama, kad svarbūs sprendiniai nebūtų palikti tik projektuotojo kompetencijai, bet ir patikrintų eksperto kvalifikaciją turintis specialistas (trečioji šalis). Todėl tikslinga, kad sudėtingi skaičiavimai būtų tikrinami eksperto kvalifikaciją turinčio specialisto taip maksimaliai išvengiant galimų klaidų ir netikslumų.

Pažymėtina, kad projektavimo ir ekspertavimo veikla yra atestuojama veikla ir gaisrinės saugos projektus rengia ir juos ekspertuoja LR Aplinkos ministerijos tvarka atestuoti specialistai. Jei atlikti gaisrinės saugos skaičiavimai yra neteisingi ir tendencingi, tada atsakingos institucijos turi kelti klausimą dėl specialistų kompetencijos ir tolimesnė galimybės vykdyti veiklą atestuojoje srityje. Siūlome PAGD atsakingiems asmenims pateikti viešai „abejotinus“ projektinius sprendinius ir skaičiavimus ir pateikti savo nuomonę apie juos. Pagal Korupcijos rizikos analizės priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie vidaus reikalų ministerijos ir priešgaisrinių gelbėjimo

valdybų veiklos srityse išvadoje pateiktų rekomendacijų stebėsenos dokumento duomenis tokių atvejų per 2017 – 2019 nebuvo ir mums tokie atvejai nežinomi.

Todėl siūlome Jūsų palaikyti iniciatyvą papildyti STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ IX skyriaus, pirmajame skirsnyje: „STATINIO PROJEKTO EKSPERTIZĖS PRIVALOMUMAS“, papildant 69 punktą: „69. Bendroji projekto ekspertizė ir dalinės projekto ekspertizės (toliau – projekto ekspertizė) privalomos Statybos įstatymo 34 straipsnio 1 dalyje nurodytiems statiniams. Kitų statinių projektų ar atskirų statinio projekto dalių projekto ekspertizė privaloma:“

69.6. kai statinio projekto atitiktis esminiam statinių gaisrinės saugos reikalavimui nustatoma naudojant gaisrinės saugos inžineriją, kai statiniui yra išduotas statybą leidžiantis dokumentas.

9. Europos sąjungos strategijoje numatyta statybose didinti atsinaujinčių statybinių medžiagų, kurios paprastai yra organinės kilmės ir yra didesnio degumo nei betonas ar metalas ir negali tenkinti keliamų gaisrinės saugos reikalavimų pastatų konstrukcijoms.

Sukurta pažangių medžio konstrukcijų gamybos technologijų, kurios leidžia gaminti įvairaus dydžio patvarias konstrukcijas, tačiau šių technologijų panaudojimas apribojamas gaisrinės saugos reikalavimais.

Daugelyje Europos sąjungos šalių yra statomi žymiai didesnio aukščio ir apimčių mediniai pastatai, nei pagal šios dienos reglamentus Lietuvoje. Akivaizdu, kad degių pastatų apsaugai turi būti naudojamos pasyviosios ir aktyviosios gaisrinės saugos priemonės, kurių stovis šiandien Lietuvoje turi būti gerinamas.

Manytume, kad Departamento leidžiami gaisrinę saugą reglamentuojantys dokumentai neturėtų atsilikti nuo vykstančių pokyčių ir turėtų būti taikytini ne tik didžiajai daliai standartinių pastatų.

Tokiu būdu būtų skatinama pažanga statybos sektoriuje

Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą siūlome Gaisrinės saugos pagrindinių reikalavimų 7 punktą išdėstyti sekančiai:

7. Statinio projekto atitiktis Reglamento (ES) Nr. 305/2011 nustatytam esminiam statinio gaisrinės saugos reikalavimui gali būti nustatoma naudojant gaisrinės saugos inžineriją. Projektavimas taikant Gaisrinės saugos inžinerijos būdą turi būti atliekamas vadovaujantis Taisyklių 6 priedo reikalavimais.

Nacionalinė gaisrinės saugos asociacija

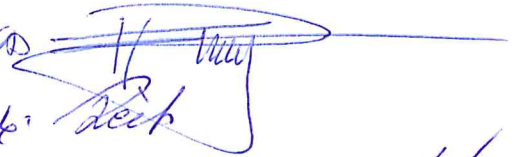
Kęstutis Lukošius

Priešgaisrinės saugos asociacija

Lietuvos projektavimo įmonių asociacija

Lietuvos architektų rūmai

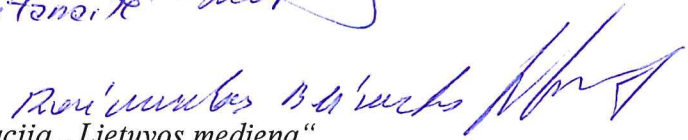
TAURAS PAULAIŠKAS

Lietuvos architektų sąjunga

Dutėkaitė

Lietuvos medienos pramonės įmonių asociacija „Lietuvos mediena“

Medienos produktų gamybos inovacijų klasteris

Aline Sabone

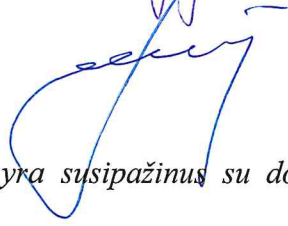
Projektų ekspertizės ir gaisro saugos įmonių asociacija

Aleja Čaplika

Priešgaisrinių darbų ir paslaugų asociacija

Polistireninio putplasčio asociacija

Mineralinės vatos gamintojų asociacija yra susipažinusi su dokumentu ir dalyvauja šioje veikloje